

VIRUMAA RAHVAÜLIKOOI TEATED

VII

VILISTLASKOGU VÄLJAANNE
JAAUAR 1932

Elu tõus ja mõõn.

Kuigi selles võib olla veendunud, et elu järjest peenematele, puhtamatele ja õilsamatele vormidele tõuseb, ei saa ometi salata et säärases tõusus ka langusi ette ei tuleks.

Elu on kui meri, kus vaheldub tõus mõõnaga.

Tõusu aegadel oleks nagu uued, seni tundmatud värsked jõud lahti päästetud: kõikjal rõõmus meel, edasitung, elujulgus, elutahe. Mõõna ajal otse selle vastu: loidus, väsimus, pääliiskaudsus, kõik poolik, huvitu, immutu, valitseb rõhutud meeleolu, vaheldutes ajutiste, sagedasti ülepiiriminekute lõbupuhangutega. Kuid üldist seisukorda see ei muuda, valdav tunne on tühjus, elutüdimus.

Käesolev aeg on mõõnaaeg, valitseb tugev majanduslik surutis.

Kuid ka vaimlisel ja kõlblisel alal ei ole lugu parem, pigemini veel pahem.

Puuduvad sügavad vaimlised huvid, ei armastata tõsist kirjandust, kunsti, tuumaka raamatu aset täidab kollane ajakirjandus, teatri aset lõokfilm.

Ajavaim ähvardab siin alla kiskuda ka neid üksikuid, kes ei rahuldu vaimliste kõlgastega, kes neid ümbritsevast madalikkust ihkavad tõusta vaimus kõlbliste kõrgustükkude kargesse õhkkonda.

Kuidas on meiega — rahvaülikooli vilistlastega? Kas ei kisu ka meid aeg alla alaväärtushiku lõbukultuuri ja madala elukäsitluse lamedale tasemele. Seda ei tohi olla, seda ei tohi me lubada. Oleme ju tulekandjad. Ja kui käesoleval ajal tuld rahvahulkadesse visata ei saa, siis üksikute südamesse ometi. Koondame neid. Ja kõige päält — olgem ise väärikad tulehoidjad. Et tuli, aatetuli ei kustuks meie oma rinnas, kui ümberingi valitsemas niiske, udune hämarus. Hoidkem tuld, sest kui päike tõuseb kõrgemale, peletab udu, siis võtavad ka suured hulgad jälle tuld. Et siis oleks, millega süüdata.

Selles mõttes soovib Rahvaülikool kõigile oma lastele

õnnelikku uutaastat!

Kunda kaldal.

Istusime Kunda jõe kõrgel kaldal. All kivide vahel sulises tasakesi vesi, lained läikisid kevadpäikeses. ...

Õhtul, kui juba kõik läinud, kui hämarus täitis ilma, kuuskede tumedad ladvadki olid jäänud pimedusse, seisin üksi, mõtlesin õpetaja kõnele ning tundsin, mida tunda võib ainult siis, kui keegi sind ei sega, kui oled üksi endaga.

Veel mõni päev ja sind pole enam siin, pole enam neid teisi, jääb vaid ilus mälestus, unustamata kogu eluks. Kui rändlinnud lendame laiali ja elumõll matab meid, ning meie ei kuule üksteist enam.

Vaikselt kohises vesi all, kuused tukkusid kevadõhtu hämaruses ja hinges oli nii valus, valus! ...

Aga meie pole kadunud, pole unustatud. Meie emake hoolitseb meie eest, köidab meid kokku, saadab veel järelegi juhatusi.

Kui palju on väärt üks süda ilmas, kes tuksub sulle soojalt, kui palju on väärt, kui inimesel on kodu, oma enese kodu! Ei mõju siis ilma karmdus ega elu raskus nõnda kui on koht, kust leiad soojust, leiad rahu. Ja meie noored, meie emakese Rahvaülikooli lapsed, meie tahame töötada, tahame luua endile kodu, kus valitseb valgus ja tõde, kus leiame varju väliste tormide eest, kus asub vaim, mida annud meile Viru emake. Ja meie loodame saada tugevaks üksmeeles, tahame visalt töötada omal kivisel pinnal, et võita, kord tõesti võita! Ja siis naeratab emakese kortsuline pale, ta silmisse tuleb tagasi nooruse tuli, sest tema lastest on saanud vabad, iseseisvad, omi kohustusi tundvad kodanikud, tema lapsed ei maga, ei hääbu enneaegu, tema lapsed püüavad paremusele.

Vilistlane R. Kes kü la.

Suvipäev 14. juunil.

Juba eelmise päeva hommikul ilmusid esimesed suvipäevast osavõtjad. Lühikese vaheaja järele on Rahvaülikooli ruumes jälle elu ja liikumist, valmistati ühiselt õhtuse peo vastu, mille korraldasid ümberkaudsed vilistlased. Õhtu läks hästi korda. Kavas kõne, peale oma inimeste esinesid soololauludega pr. Adamovits ja hra Bachmann. Näidend „Mündiku 47 senti“. Õhtu jättis hea mulje, mis andis ka vilistlaskogule väikese sisetuleku.

Järgmisel päeval vilistlaskogu koosolek. Oli rõõm kõiki kokkutulnuid näha ja kuulda, ka tervitusi palju, tulemata jää-

nud vilistlastelt ja Kehtna Maanaiste päevil olevailt Rahvaülikooli vilistlastelt ja sõbrult.

Kõneles konsulent hra Adamovits ainel: „Kas peab tänapäeva inimene mõtlema?“ Mõtlemise tähtsusest kõneledes rõhutab vajadust mõelda positiivselt ja produktiivselt, mille koondatakse lausesse „Kui mõtte käib eel, ei eksi siis keel.“ Kui varem mõtlemisvõimelisi noori üldahriduse saajaiks õigustati ja kergeamat ametit otsides need noored põllumajandusele kaduma läksid, siis praegune tegelik elu seab kohustuseks ka erilisi mõtlemisvõime omamisi põllumajanduse alal töötavale isikule. Tuletate meelde vanemaid, enne sõjaaegseid aegu, kus oleks olnud võimalus saata maailmaturule suuremal arvul põllumajanduslikke tooteid, kui oleks küllalt mõtlemisvõimet jatkunud nende tootmiseks. Läbirääkimistel leiti otstarbekohase mõtlemise vajadust ja et mõtlemine peab olema põhjalik. Mida kindlamalt läbikaalutud mõttega töötame, seda kindlamale alusele loome oma kodud. Nii seisab Rahvaülikooli töögi peamiselt õige ja korrapärase mõtlemisvõime kasvatamises, milleks vajatakse eeskätt tahtejõudu.

Kooli juhataja hra Ruus teatab Rahvaülikooli Seltsi juhatuses tekkinud küsimuse, kooli asukoha muutmise kohta. Asukoha muutmise vajadust põhjendatakse kooli geograafilise, liig mereäärse asukoha pärast, kuna ümbruselamikkude ring ei ole küllalt avar. Teise põhjusena nimetatakse halba ligisõidu võimalust. Ning veel ümbritsevate elanikkude ebasoodsa, aguliku vaimlise õhkkonna vastuvõtmatust. Ühelt poolt pooldatakse kooli üleviimist põllupidaja rahva keskusse, sest kool on peamiselt maarahva ülikool, siis võib olla alevist tulnud õpilastele ei suuda kool samasena nende elus vajatavat pakkuda, samuti ei suuda õpilased eemalseisvaina põllutööst kõike pakutud vastu võtta.

Asukoha muutmisele mõjuvaks vastuväiteks on aga vilistlastele armsaks saanud kodu kadumine.

Kuid kuna erandita kaitsevad kooli vana asukohta, lubab juh. hra Ruus seda Rahvaülikooli Seltsi juhatusele teatavaks teha.

On loota, et tuldvõtvaid noori edespidigi igast kodumaa nurgast Kundassegi sõidab.

Kuna Rahvaülikool on peamiselt tublide ja arenemisvõimeliste noorte kasvatusasutus, nende noorte, kes oma ümbruskonda tagasimenes sealse vaimlise tasapinna tõstmiseks kaasa mõjuda suudavad. Nii peaksid vilistlased otse oma kohuseks pidama roovitada uusi elujõulisi õpilasi Rahvaülikooli.

Õhtul omavaheline koosviibimine, lauldakse, mängitakse ühiseid laule ja mängu.

Järgmisel hommikul jällegi lahkumine. Osa sõidavad Imastu Invaliidide kodu, et näha eeskujulikku sea- ja kanakasvatust, kus küllalt imestada inimeste töötahet ja armastust loomade vastu.

Suvipäevast talipäevani

(kroonika)

Suvel on Rahvaülikoolis ikka vaikne. Ainult vahetevahel tuleb mõni laps külastama oma teist kodu, mõni ekskursioon, mõni jalamatkaja, kas kogemata või meelega. Tuleb ja läheb — ning siis on jälle vaikus, rahu. Kuid mida lähemale sügis jõuab, seda elavamaks siin muutub, kuigi seda elavust väliselt ehk märgata ei ole, sest need on paberist saadikud, kes nüüd Rahvaülikooli külastavad, maakuulajad, keda noored üle kogu maa välja saadavad teateid muretsema selle kohta, mis see Rahvaülikool õieti on. Need saadikud, mida postikott pea iga päev Rahvaülikoolile toob, on huvitavad küllalt. Mõni neist pärib nii ääri-veeri mööda: et kuidas lugu selle kooliga on, kas ikka sisse võetakse, kas ruumi on, millist haridust nõutakse jne., teine kirjutab lühidalt: soovin astuda kooli, palun lähemaid teateid, kolmas tunneb erilist huvi säärase küsimuste vastu, nagu värvimüts, kas mees- ja naisõpilased koos töötavad, kas tundides ka palju küsitakse, neljas jälle asetab kõik tähelepanu sellele küsimusele, milliseid õigusi kool annab ja kui hää koht Rahvaülikooli õpilast tulevikus ootab.

Nii pakub kiri Rahvaülikooli inimestele kaunis kujuka pildi tulevases õpilasest.

Ja kirju tuli möödunud sügisel võrdlemisi palju. Nende järele otsustades oli loota õpilaste arvu tõusu, milgi tingimisel mitte langust.

Kuid ootused ei täitunud, tõepoolest ilmus õpilasi kooli vähem kui eelmisel aastal, nimelt 30. 60% soovijatest jäi kooli tulemata. See asjaolu tuleb vist küll täielikult kirjutada põllusaaduste katastroofilise hindade languse arvele. Kuid koolitöö läheb nende kolmekümnega hoogsalt ja elavalt, suurema hulga õpilaste juures on märgata tõsist tahet õppimiseks. Pühapäevaõhtuti korduvad traditsioonilised koosviibimised. Neist võtavad vilistlased elavalt osa.

29. novembril korraldati R/ü. ruumides Kunda-Malla maanaiste seltsi teeõhtu, kus Rahvaülikooli uus agronoom hra Käpper esines kõnega ja R/ü. õpilased korraldasid sel puhul koduõhtu, mis hästi õnnestus, 14. det. õpilasihingu kinnine pidu, mis ka õnnestus, sisuliselt kui ka aineliselt. 19. detsembril korraldati jõulupuu, ettekannetega, lauludega, jõuluvanaga. Õhtu oli meeleolurikas, jättis ilusa mälestuse viimasest ühisest koosviibimisest 1931. aastal.

Rahvaülikooli tutvustamiseks laiematele hulkadele korraldas Rahvaülikool koos Haridusliiduga rea koosolekuid Võru-, Petseri-, Tartu- ja Virumaal, kus esinesid selgitavate kõnedega rahvaülikooli mõttest ja tähtsusest juhataja J. Ruus ja haridusinstruktor G. Puu.

Rahvas oli huvitatud rahvaülikoolist, eriti noored, kes oleksid heameelega juba käesoleval õppeaastal tahtnud tulla Kundasse õppima, kuid majandusliku kitsikuse tõttu pidid sellest loobuma.

Käesoleval sügisel korraldati veel lühiajalised majapidamise kursused Iila külas ja 15-päevased käsitöökursused.

6. dets. esines juhataja J. Ruus Laekvere külakultuuri päeval kõnega: Rahvaülikool maanoorsoo kasvatajana.

Õppetöö algab koolis 7. jaanuaril.

Jaanuarikuu keskel algavad Rahvaülikoolis näitekursused Haridusliidu näitekunsti-instr. hra Sooserva juhatusel. Uuest aastast kuni 6. veebruarini elab Rahvaülikool aastapäeva tähe all.

Read koomale!

Näib, nagu käiksinime teed, mis järjest kitsamaks muutub. Elu pigistab, kõik tõmbub koomale. Nii mitmedki ettevõtted hääbuvad, varisevad kokku.

Muidugi langeb eestkätt see, mis jõuetu aja survele vastu panema. Kuid kindel on, et ühes kõlbmatuga ka nii mõnigi väärtuslik üritus puruneb.

Ma mõtlen siin meie kultuurilisi asutusi, nende hulgas ka meie rahvaülikooli.

Näib, nagu seisaks ka rahvaülikool sel raskel ajal küsimuse ees: kas olla, või mitte olla.

Teadetes on nii mõnigi kord juhitud vilistlaste tähelepanu sellele, et nende suhtumisest koolisse palju oleneb, kas kool elujõuliseks muutub, või vähjakäiku teeb. Mis nad koolist räägivad, kas hääd või halba, vastavalt sellele kujuneb ka nende ümbriuse arvamine kooli kohta. Kool on kindlal jalal siis, kui rahvas temast hästi mõtleb. Ja seda arvamist tekitavad kooli vilistlased.

Tõsi on, et ka meie kool, nagu paljud teisedki ja kultuurüritused üldse, raskele tulevikule vastu läheb. Ja vilistlastel tuleks eneselt küsida: Kas tahame, et meie kool hääbub, et kaob koht, kuhu võime aegajalt kokku tulla kui kodu, kust võime alati saada julgustust, värskendust, vaimustust eluks? Kui tahame seda, siis võime jääda ükskõikseks tema vastu, võime temast isegi halba rääkida, sest siis ei ole meil soe ega külm, kas ta elab ehk sureb.

Kui aga tahame, et ta elab ja kasvab, siis peame endist viskama tuimuse, ükskõiksuse katte, peame elavaks muutuma, peame tegevaks muutuma, igalpool julgesti temast kõnelema, teda soovitama, noori temasse juhtima.

Arvan, et seda tahame, sest muidu ei tuleks ju meie nii häälimeelidel teda külastama suvi- ja talipäevadel, muidu ei oleks meie asutanud tema toetuseks vilistilaskogu, muidu ei ootaks meie nii kannatamatult „Rahvaülikooli teadete“ ilmumist.

Kui nii, siis sõsarad-velled, tarvitagem iga juhust, kus

sule ja sõnaga rahvaulikooli mõtet võib levitada, temale uusi sõpru võita. Asume tööle! Eesti vabariik ei ole nii vaene, et ta ka kitsal ajal ühte rahvaulikooli üleval pidada ei suudaks ja Eestimaa ei ole edasipüüdvatest noortest nii lase, et ta ühte rahvaulikooli nendega tulvil täita ei suudaks. See oleks otse uskumata ja lausa bankrotti märk meie kultuurile. Häa tahe võidab kõik takistused.

Sellepärast, kaasvilistlased, read koomale! Ühisel jõul kindlustame oma emakese-rahvaulikoolile tulevikku.

Vilistlane.

Lühikesed teated vilistlastest.

Abiellunud: 1) Elsa Grüin, nüüdne nimi Baumann.
2) Klaara Org, nüüdne nimi Schvartsberg.

Kihlatud: Juuli Kaal hra Karl Verlin'iga.

Noorpaaridele soovime vilistlaskogu ja Rahvaulikooli poolt palju õnne.

Vilistlaste seltskondlikust tegevusest oleme mitmelt poolt aina rõõmustavat kuulnud. Kõigile töötajatele uut jõudu uuel aastal.

Rahvaulikool tänab kõiki, kes teda jõulu ja uue aasta puhul õnnesoovidega meeles pidanud.

Saatke kaastöid järgmisesse „R. tead.“ numbrisse.

Rahvaulikooli 6 aastapäev 6. veebruaril 1932. a.

I. Pidu aastapäeva puhul, algus kell

II. Vilistlaspäev järgmisel päeval, 7. veebruaril.

Kava:

Hommikueine kell 10 hommikul.

Koosolek kell 12 päeval.

1. Peateem: Rahvuskultuuri küsimus.

2. Koosolekul tekkinud küsimused.

Lõuna kell 3 päeval.

III. Vilistlaskogu koosolek kell 5 p.

1. Avamine ja koosoleku juhatus valimine.
2. Aruanne 1931. a. tegevusest.
3. Eelarve 1932. a. kohta.
4. Valimised põhikirja järele.
5. Läbirääkimised.

Õhtusöök kell 7,30.

Hiljem omavaheline koosviibimine.

Teretulemast aastapäevale.

Vilistlased, kes vilistlaskogu liikme- maksu tasunud 1931. a. eest.

Kõrvits, Aliide	Kr. 2.—	Lasn, Hans	Kr. 1.—
Oviir, Hans	„ 1.—	Reinmann, Johannes	„ 2.—
Graum, Renate	„ —.50	Põldoja, Johannes	„ —.50
Kask, Armand	„ 1.—	Põldoja, Helene	„ —.50
Laurson, Arnold	„ 2.—	Pahla, Arnold	„ —.50
Liima, Helene	„ —.50	Kruusbart, Karl	„ —.50
Klaamann, Selma	„ 1.—	Tamm, Evert	„ 1.—
Siig, Anton	„ 1.—	Ots, Albert	„ 1.—
Mai, Aliise	„ 1.—	Parv, August	„ 1.—
Tomson, Berta	„ 1.—	Peterson, Joosep	„ —.50
Tamm, Agnes	„ 1.—	Laks, Helmi	„ —.50
Neudorf, Olga	„ 1.—	Loik, Hildegard	„ —.50
Ehrenberg, Marie	„ 1.—	Roobere, Marta	„ 2.—
Vissak, Linda	„ —.50	Isküll, Leo	„ 2.—
Leichter, Anna	„ —.50	Laast, Lisete	„ —.50
Mäetam, Berta	„ 1.—	Rumvold, Liidia	„ 1.—
Tomson, Elvine	„ —.50	Berg, Erna	„ —.50
Leibach, Hilda	„ 1.—	Pass, Marta	„ 1.—
Pukk, Ida	„ 1.—	Tepomees, Alma	„ 1.—
Pukk, Lisete	„ 1.—	Lõhmuspui, Marie	„ 1.—
Kallip, Aliide	„ 1.—	Tönn, Helmi	„ —.50
Gustavson, Anna	„ 1.—	Uulmann, Osvald	„ —.50
Kaupmees, Helmi	„ 1.—	Reinson, Marta	„ 1.—
Kaber, Leida	„ —.50	Adami, Veera	„ —.50
Möllits, Leida	„ 1.—	Ling, Lea	„ —.50
Neudorf, Leonhard	„ 1.—	Ling, Alma	„ —.50
Stern, Aliide	„ —.50	Lepik, Linda	„ —.50
Treufeldt, Hildegard	„ 1.—	Veel, Oskar	„ —.75
Abe, Timofei	„ —.50	Ruus, Jaan	„ 3.—
Odjak, Aliide	„ —.50	Tammar, Salme	„ 1.—
Rosenberg, August	„ —.50	Roov, Amalie	„ —.50
Näks, Heino	„ 2.—	Punk, Antonie	„ —.50
Freimuth, Heinrich	„ 1.—	Kool, Linda	„ —.50

Pohla, Ida	Kr. —.50	Millert, Benita	Kr. —.50
Reino, Fredi	„ 1.—	Kaarits, Albert	„ 1.—
Kruuspart, Leonhard	„ —.50	Kallas, Johannes	„ —.50
Tõnisson, Bernhard	„ —.50	Karu, Helmi	„ —.50
Kaarits, Emma	„ —.50	Porn, Valter	„ —.50
Nirgi, Annete	„ —.50	Niemann, Linda	„ —.50
Vellau, Artur	„ 1.—	Mats, Jaan	„ —.50
Hopfeldt, Aino	„ —.50	Mats, Juuli	„ —.50
Mäepeal, Hugo	„ 1.—	Assafrei, Linda	„ —.50
Jalakas, Vilhelmine	„ 1.—	Kirs-Jagomägi, Joh.	„ —.50
Selgis, Amanda	„ 1.—	Õun, Rosalie	„ 1.—
Nurkse, Heinrich	„ 1.—	Aam, Ilse	„ —.50
Otsalt, Aino	„ —.50	Niinepuu, Harald	„ —.50
Nelson, Leida	„ —.50	Kroll, Ella	„ —.50
Adamberg, Ada	„ 1.—	Juhkam, Anton	„ —.50
Mühlhausen-Milker,		Karro, Linda	„ —.50
Elvine	„ 2.—	Schmuul, Marta	„ 1.—
Niinberg-Traksen,		Jaanson, Hilda	„ 1.00
Saide	„ 1.—	Lilienblat, Aleksander	„ —.80
Johannes, Liiver	„ 1.—	Pihlak, Karl	„ 2.—
Kesküla, Raissa	„ 1.—		
Kästik, Valentin	„ —.50	1932. a. eest maksnud.	
		Karl Pihlak	Kr. 1.—